

Veileder for sikker bruk av maskiner på anleggsplassen

For deg som er maskinfører

Veilederen skal bidra til at du som kjører ulike maskiner, får tips, slik at ingen blir skadet. Det er arbeidsgiveren sitt ansvar for å legge til rette, gi deg opplæring og sørge for å ha rutiner for å sikre at maskinene er kontrollert og i orden.

All anleggsvirksomhet er forbundet med risiko

Anleggsmaskiner er ofte involvert i ulykker og hendelser på anleggsplassen. Denne veilederen er laget av partene i bransjen og bygger på erfaringer fra anleggsplasser i Norge.

Hvorfor skjer ulykker?

- Arbeidstakere har ikke tilstrekkelig opplæring og erfaring.
- Sjøfører er trøtte og uoppmerksomme.
- Fyllinger og anleggsveier raser ut.
- Anleggsveier og tipplasser mangler sikring.
- Kommunikasjon og samarbeid på anleggsplassen er ikke godt nok.
- Klem/påkjørsel av maskin.
- Fører skades ved maskinvelt.
- Fall fra maskin.
- Rygging.

Hva kan DU som maskinfører gjøre?

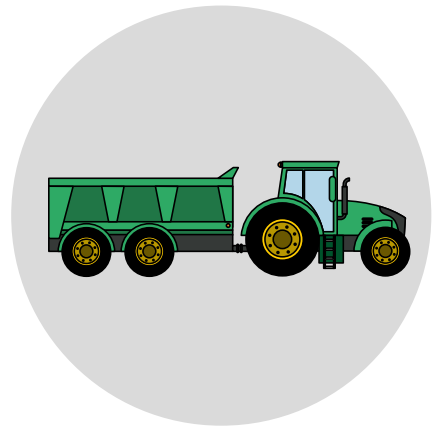
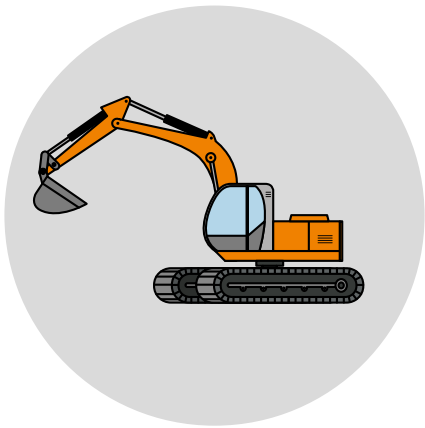
- Vær uthvilt, si fra om du ser at andre sliter.
- Bruk ikke telefonen når du kjører eller arbeider med maskinen.
- Vær oppmerksom, vær sikker. Stans hvis du er i tvil.
- Si fra om feil, mangler og risikable forhold.
- Snakk og planlegg sammen. Gi beskjed om du oppdager farlige forhold.
- Vær oppmerksom på blindsoner, vær fokusert, hold oversikt. Bruk påbudt verneutstyr når du går ut av maskinen, også synlighetstøy.
- Bruk alltid sikkerhetsbelte.
- Bruk stige og handtak når du går av og på maskinen. Bruk trepunkts grep. Gå alltid med ansiktet inn mot maskinen. Hopp aldri. Gå alltid på sklisliske flater.
- Planlegg kjøringen og organiser arbeidsplassen slik at rygging unngås i størst mulig grad. Bruk hjelpemann om nødvendig.

Sørg for at du har fått opplæring på maskin og utstyr du skal bruke. Det DU faktisk gjør, vil avgjøre om noen blir skadet eller ikke.

Kontroll før bruk

Maskinførers oppgaver

Gå rundt maskinen

- Kontroller grave-/lasteutstyret.
Kontroller boltlåsing. Sjekk for sprekker.
- Kontroller hydraulikkanlegget.
Kontroller slanger, rør og sylindre for skader og lekkasjer.
- Kontroller felger, dekk/beltes og ruller.
Sjekk for skader, lufttrykk, løse belteplater og skadde belteruller.
- Se etter lekkasjer. Se også under maskinen.
- Kontroller lys, speil og ryggekamera.
Kontroller alt lys på maskinen.
- Se om det er personer i fareområdet.

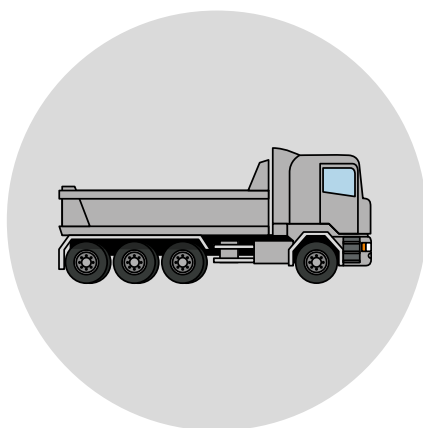
Se over førerhytta

- Se etter løse gjenstander. Fjern ting som kan skade deg om maskinen tipper.
- Ta på deg sikkerhetsbelte. Juster sete, speil og ev. spaker.
- Sørg for at glassruter er rene og uskadd.

Kontroller funksjonene

- Start maskinen. Kontroller instrumenter og varsellamper.
- Kontroller alle hydraulikkfunksjoner.
Kontroller spakbevegelser og funksjon.
- Test bremses og styring før kjøringen begynner.

Er du usikker, se i maskinens instruksjonsbok!

Krav til fører av masseforflytningsmaskin

- Sertifisert opplæring i aktuell klasse (M1-M6).
- Opplæring på den maskinen du fører.
- Opplæring ved bruk av tilleggsutstyr som gir maskinen en ny funksjon.
- Ev. førerkort.

Krav til maskinen

- Maskinen skal være CE-merket.
- Samsvarserklæringer på maskin og tilleggsutstyr som gir maskinen en ny funksjon, skal være tilgjengelig.
- Instruksjonsbok for maskin og utstyr skal være i maskinen.
- Dokumentasjon for utført periodisk sakkyndig kontroll (årskontroll).

Krav til fører av traktor og lastebil

- Sørg for at du har rett førerkort og kompetansebevis.
- Sett deg inn i kjøre- og hviletidsbestemmelsene.

Andre ting å passe på

- HMS-kort for bygge- og anleggsnæringen.
- Arbeidsvarslingskurs for arbeid ved og på offentlig vei.

Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre!

M1 Doser

Risikoforhold

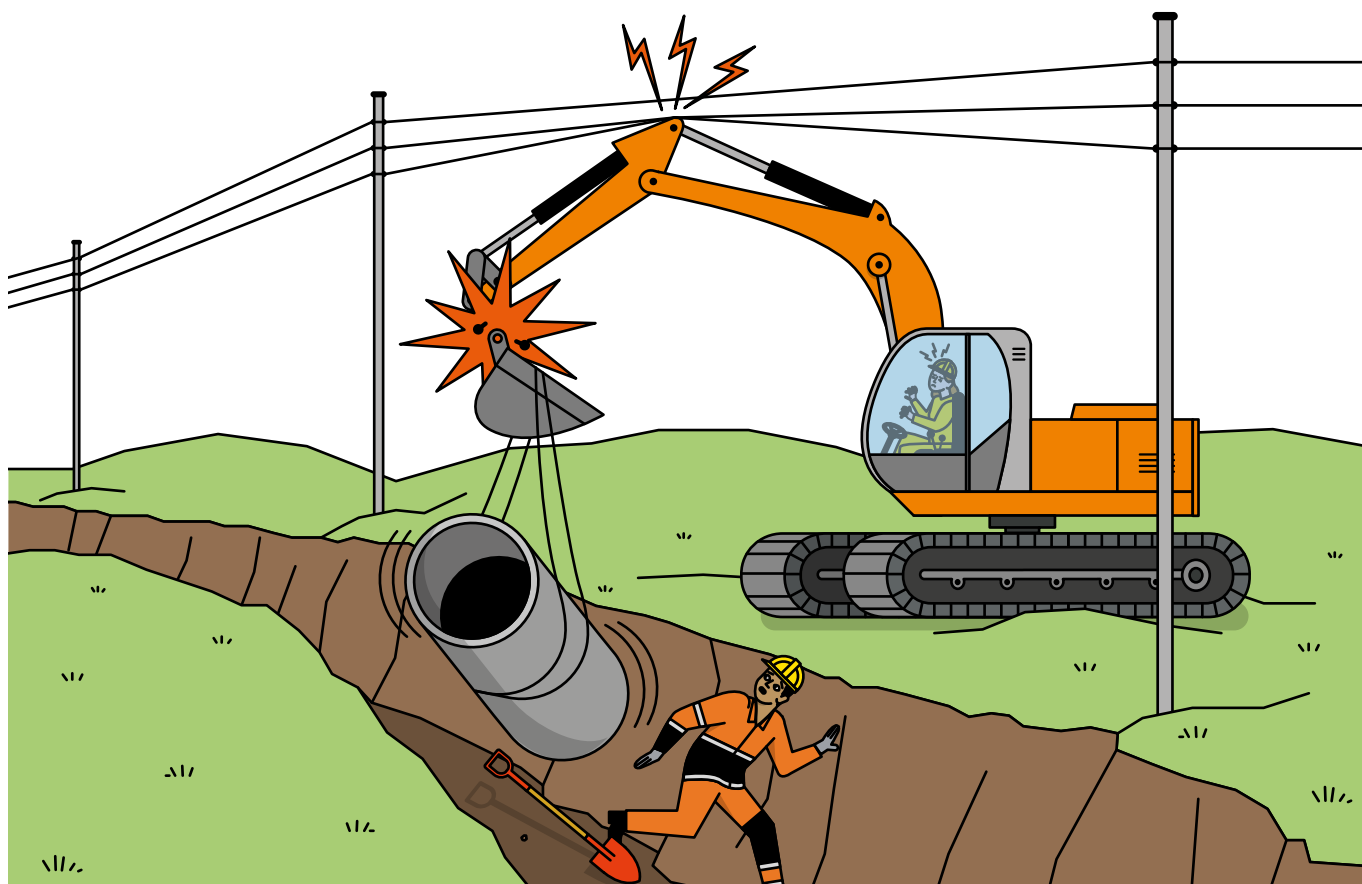
Ved arbeid på tipp

- Plasser maskin slik at du er synlig for (har øyekontakt med) fører av transportkjøretøy.
- Legg opp fysisk sperring ved dosing på tipp.
- Vurder tipplassens stabilitet fortløpende.
- Sørg for at tipping over kanten ikke forekommer.

Du er sjef på tippet!

Ved planeringsarbeid

- Tenk på veltefare ved dosing på tvers av skråning.
- Vurder underlaget før du kjører utpå.

M2 Gravemaskin

Risikoforhold

Utskiftbart utstyr og verktøy

- Ved bytte av utstyr, kontroller alltid at det sitter fast.
- Bruk kun utstyr som er godkjent for din maskin.

Ved gravearbeider

- Sørg for plant og stabilt underlag.
- Vær forsiktig ved rensk av fjell.
- Lokaliser ev. kabler og rør.
- Ved opplasting av transportkjøretøy, pass på at det blir riktig lastet og ikke overlastes.
- Ved graving av grøfter, vær spesielt forsiktig. Følg retningslinjene.
- Ha kontroll på alle personer innenfor maskinens arbeidsområde.

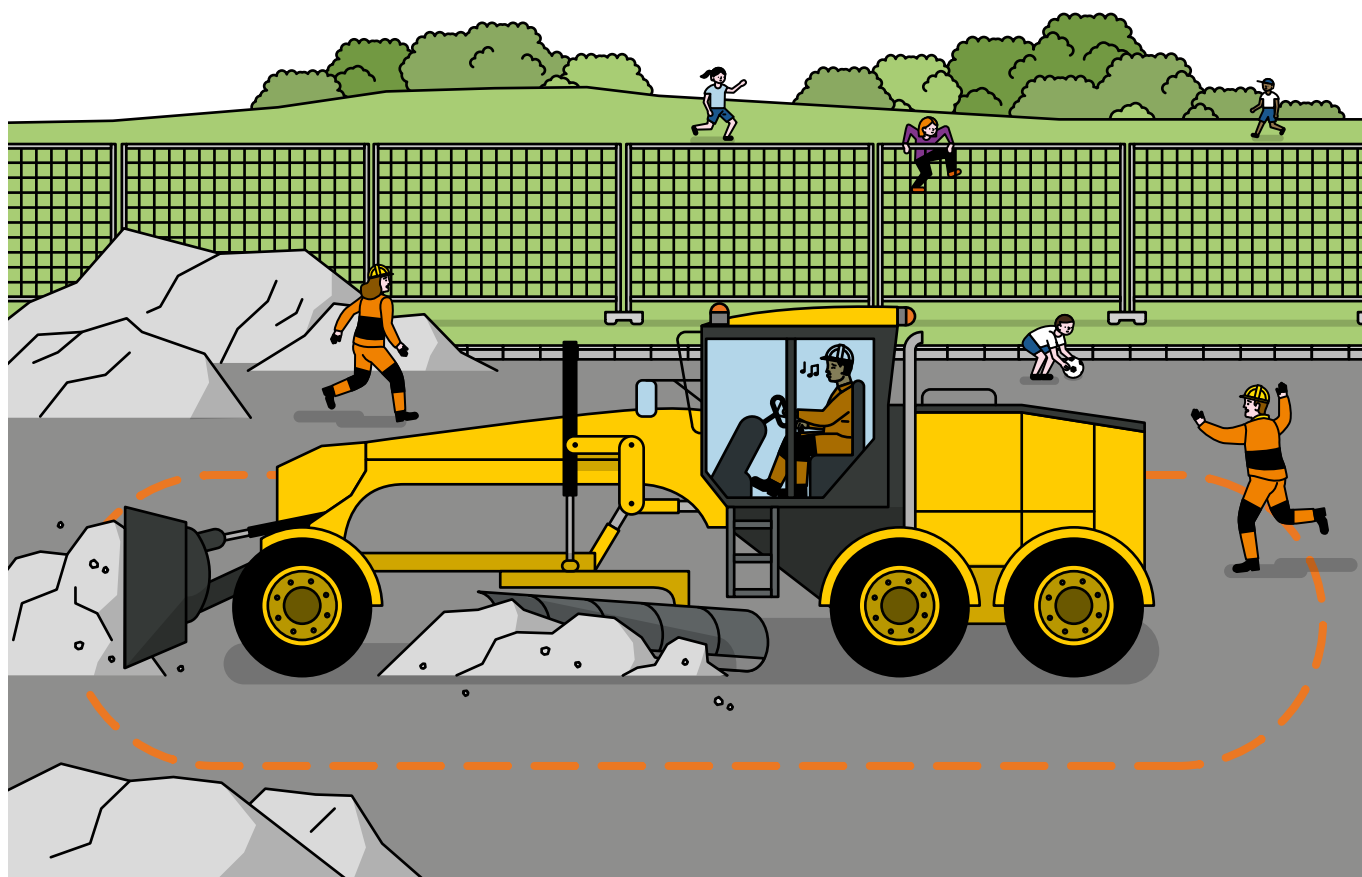
Ved løfteoperasjoner

- Løfteoperasjoner må utføres på en sikker måte. Om personer skal håndtere godset, må maskinen være utrustet for løfteoperasjoner. (Slangebruddsventiler på stikke og bom, overlastvarsler og lastediagram, samt godkjent krok og løfteredskap).
- Ved HK-innfestet skuff skal denne tas av ved løfteoperasjoner.

Ved kjøring med hjulgravemaskin

- Vær oppmerksom på maskinens blindsoner,
- spesielt gravebommen.
- Ved kjøring med tilhenger skal du følge maskinprodusentens anvisning om hvor mye du kan trekke med din maskin.

Kjøring med hjulgraver krever ofte førerkort i tillegg. Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre.

M3 Veghøvel

Risikoforhold

Tilleggsutstyr og utskiftbart utstyr

- Ved montering av tilleggsutstyr, kontroller alltid at det sitter fast.
- Bruk kun utstyr som er godkjent for din maskin.

Ved arbeid

- Ha kontroll på alle personer innenfor maskinens arbeidsområde. Vær spesielt oppmerksom ved rygging.
- Avpass fart og press på skjær ved ishøvling på vei. Vær oppmerksom på kummer og brofuger.
- Vær ekstra oppmerksom når du rydder veier og plasser der trafikken går.
- Avpass alltid fart etter forholdene.
- Vær oppmerksom på veltefare ved arbeid nær veiskulder.
- Vær spesielt oppmerksom på andre personer som befinner seg i maskinens arbeidsområde.

Kjøring med veghøvel krever ofte førerkort i tillegg. Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre.

M4 Hjullaster

Risikoforhold

Utskiftbart utstyr og verktøy

- Ved bytte av utstyr, kontroller alltid at det sitter fast.
- Bruk kun utstyr som er godkjent for din maskin.

Ved opplasting

- Sørg for plant og stabilt underlag.
- Ved opplasting av transportkjøretøy, pass på at det blir riktig lastet og ikke overlastes.
- Ha kontroll på alle personer innenfor maskinens arbeidsområde.

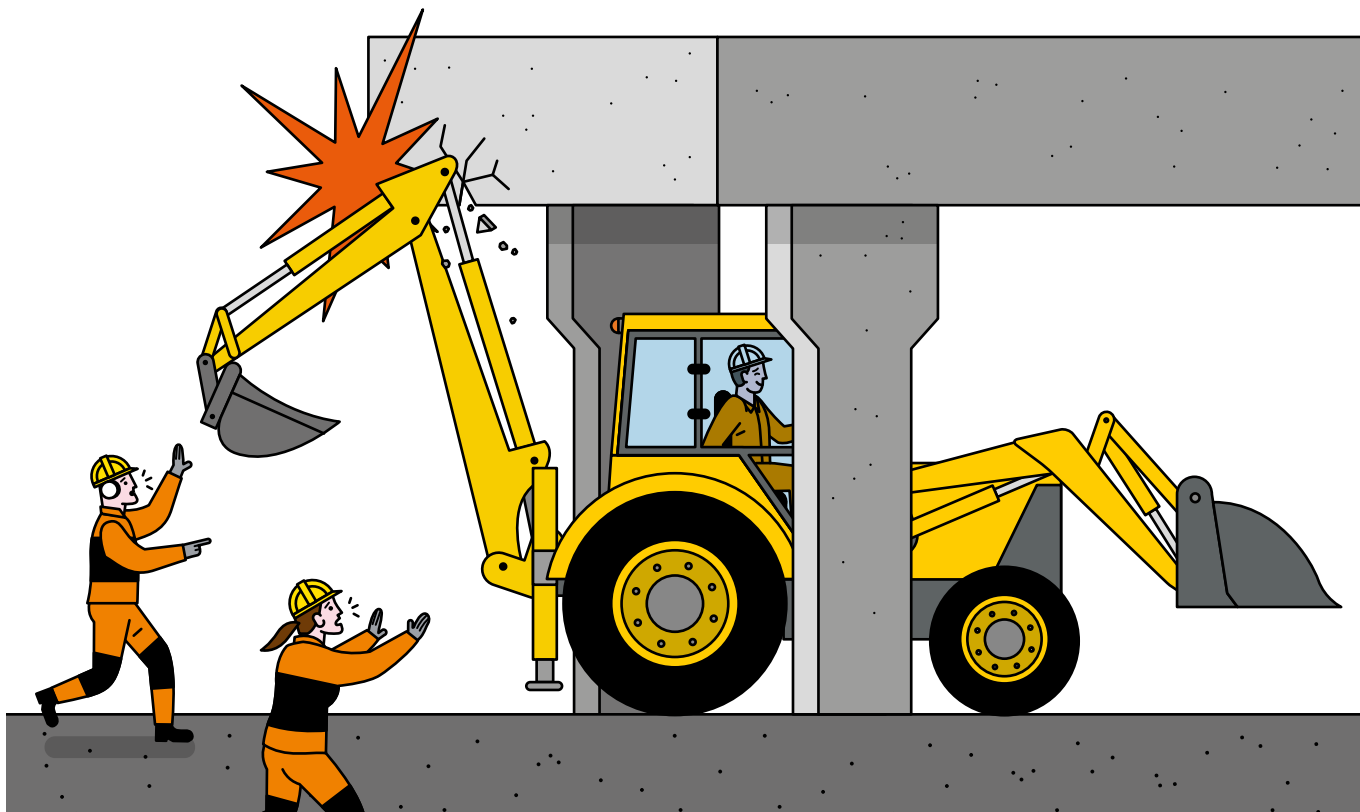
Ved laste- og bærearbeid

- Vær oppmerksom på maskinens blindsoner.
- Hold utstyret så lavt som mulig ved massetransport.
- Ikke kjør om godset hindrer sikten.

Ved løfteoperasjoner

- Løfteoperasjoner må utføres på en sikker måte.
- Skal personer håndtere godset, må maskinen
- være utrustet for løfteoperasjoner.

Kjøring med hjullaster krever ofte førerkort i tillegg. Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre.

M5 Gravelaster

Risikoforhold

Utskiftbart utstyr og verktøy

- Ved bytte av utstyr, kontroller alltid at det sitter fast.
- Bruk kun utstyr som er godkjent for din maskin.
Tenk på stabiliteten.

Ved opplasting

- Sørg for plant og stabilt underlag.
- Ved opplasting av transportkjøretøy, pass på det blir riktig lastet og ikke overlastes.
- Ha kontroll på alle personer innenfor maskinens arbeidsområde.

Ved laste- og bærearbeid

- Vær oppmerksom på maskinens blindsoner.
- Hold utstyret så lavt som mulig ved massetransport.
- Ikke kjør om godset hindrer sikten.

Ved gravearbeid

- Sørg for plant og stabilt underlag.
- Vær forsiktig ved rensk av fjell.
- Lokaliser ev. kabler og rør.
- Ved graving av grøfter, vær spesielt forsiktig.
Følg retningslinjene.

Ved kjøring

- Vær oppmerksom på maskinens blindsoner.
- Husk spesielt høyden på gravebommen.

Ved løfteoperasjoner

- Løfteoperasjoner må utføres på en sikker måte. Skal personer håndtere godset, må maskinen være utrustet for løfteoperasjoner. (Slangebruddsventiler på stikke og bom, overlastvarsler og lastediagram samt godkjent krok og løfteredskap.)
- Ved HK-innfestet skuff skal denne tas av ved løfteoperasjoner.

Kjøring med gravelaster krever ofte førerkort i tillegg.
Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre.

M6 Dumper

Risikoforhold

På lasteplassen

- Ha øyekontakt/kontakt med lastemaskinføreren, følg anvisningene.
- Se til at dumperen blir riktig lastet og ikke overlastes.

Du bestemmer. Tenk på egen og andres sikkerhet!

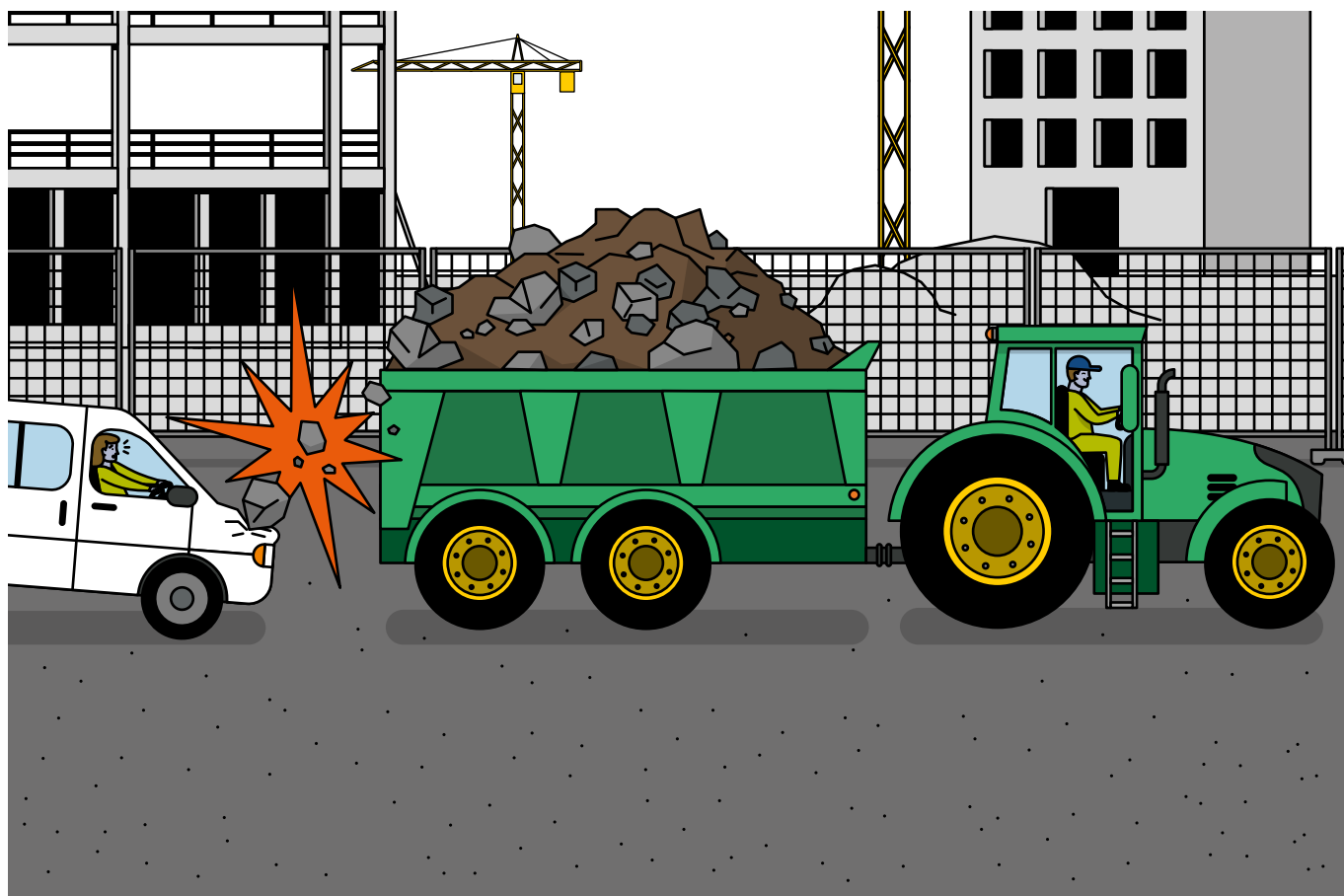
Transportkjøring

- Avpass farten.
- Tom dumper viker for lastet dumper.
- Stopp og meld fra om DU mener transportveien ikke er trygg.

På tipplass

- Stå med maskinen rett når du tipper.
- Tipp på anvist plass.
- Tipp aldri over kant uten fysisk sperreinnretning som hindrer utforkjøring.
- Ikke kjør før lastekassa er nede.

Kjøring med dumper krever ofte førerkort i tillegg. Sjekk hva som kreves for din maskin der du skal kjøre.

Traktor

Krav til fører

- Førerkort i rett klasse.
- Utstyrsspesifikk opplæring på den maskinen du bruker på anlegget.

Dokumentert opplæring ved bruk av påmontert utstyr som gir maskinen en ny funksjon.

Risikoforhold

Før kjøring

- Gå rundt kjøretøyet og se til at alt er i orden.
- Bruk alltid sikkerhetsbelte.
- Se til at utstyret du bruker, er godkjent for bruk på din traktor.

Du bestemmer. Tenk på egen og andres sikkerhet!

På lasteplassen

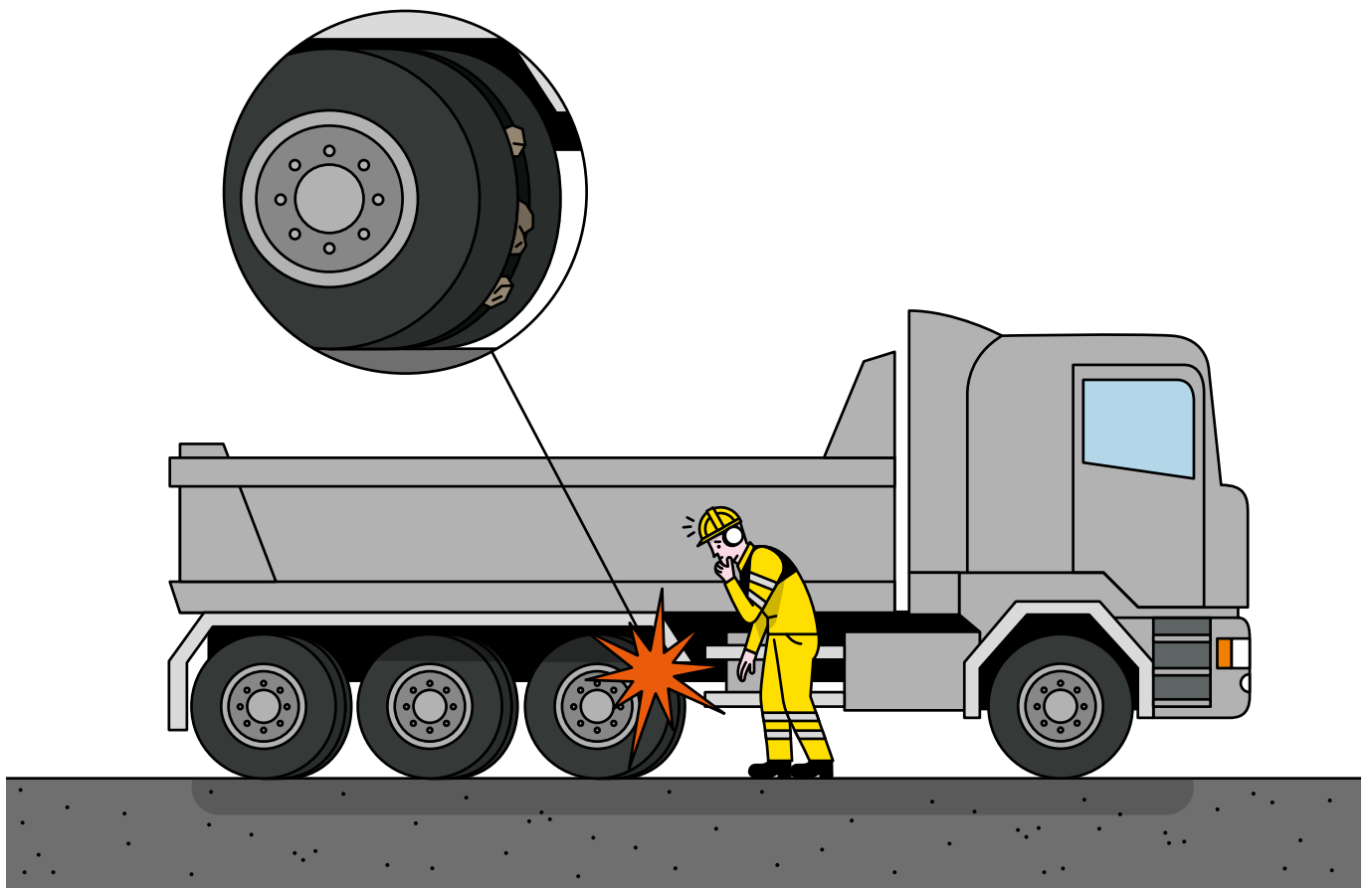
- Ha øyekontakt/kontakt med lastemaskinføreren, følg anvisningene.
- Overlast ikke tilhengeren. (Hovedregelen er 1,5 ganger traktorens egenvekt som maksimal vogntogvekt når tilhengeren har brems. Uten brems er maksimal tilhengervekt 3990 kg.)
- Påse at traktoren har tilstrekkelig trekkraft for maksimal vogntogvekt (min. 7 hk/tonn.)

Transportkjøring

- Før kjøring på offentlig vei, gå rundt kjøretøyet. Kontroller dekk for skader og sjekk lufttrykket. Påse at det ikke er masse på karmen.
- Avpass farten.

På tipplass

- Påse at underlaget er stabilt og plant.
- Tipp aldri over kant uten fysisk sperring.
- Ikke kjør før kassa er nede.

Lastebil

Krav til fører

- Førerkort kl C eller CE (over 7,5 tonn).
- Yrkessjåførbevis for lastebil.

Risikoforhold

På lasteplassen

- Ha øyekontakt/kontakt med lastemaskinføreren, følg anvisningene.
- Se til at lastebilen blir riktig lastet og ikke overlastes.

Transportkjøring

- Før kjøring på offentlig vei, gå rundt kjøretøyet. Kontroller dekk for skader og fastkilte steiner. Sjekk at det ikke er masse på karmen.
- Bruk sikkerhetsbelte, avpass farten.
- Overhold kjøre- og hviletidsbestemmelsene.

På tipplass

- Påse at underlaget er stabilt og plant.
- Tipp aldri over kant uten fysisk hindring.

Du bestemmer. Tenk på egen og andres sikkerhet!

Scan QR-kodene og les / last ned all nødvendig dokumentasjon her:

[Yrkessjåfør/
Kjøre- og hviletid](#)

[Krav til arbeid på
og ved vei](#)

[Førerkort-
bestemmelser](#)

[HMS-kort i bygge- og
anleggsnæringen](#)

[Forskrift om
utførelse av arbeid
\(Kap 10\)](#)

[Forskrift om
maskiner \(§8\)](#)

 RVO
Regionale verneombud

rvofond.no

Organisering

Ordningen med regionale verneombud i bygge- og anleggsbransjen ble innført i 1981 og er et trepartssamarbeid mellom Arbeidstilsynet, arbeidsgiverorganisasjonene Byggenæringens Landsforening og Maskinentreprenørenes Forbund, og arbeidstakerorganisasjonene Fellesforbundet og Norsk Arbeidsmandsforbund. Ordningen finansieres av en årlig avgift som innbetales av bedriftene i bygge- og anleggsbransjen. De regionale verneombudene for anleggsbransjen oppnevnes av Norsk Arbeidsmandsforbund og de regionale verneombudene for byggebransjen oppnevnes av Fellesforbundet.

Sekretariatet

Sekretariatet administrerer blant annet innbetalingen av avgiften. De svarer på spørsmål om avgiftsberegning og avgiftsplikt.

**Fondet for regionale verneombud
i bygge- og anleggsbransjen**

Postboks 22 Sentrum
0101 Oslo

Besøksadresse: Østensjøveien 34, 0667 Oslo

E-post: BAFondet@arbeidstilsynet.no

Org.nr: 975 945 065

Nettside: rvofond.no